

בעזה"ש"ת

גליון
**דרך
אמונה**

פנינים יקרים על פרשת השבוע
מלוקט משיחותיו של
הרה"צ רבי
מאיר איתמר רוזנבוים
שליט"א

פורים - כי תשא

גליון ת"ל

לשמיעת השיעורים בכל שבוע
על הטלפון נא להתקשר
למערכת 'דרך אמונה'

בארה"ב 718.298.3717 ולהקיש 1

בארץ ישראל (מספר טעל.חדש) 079.704.0017 ולהקיש 1

בענגלאנד (מספר טעל.חדש) 03.33015.0717 ולהקיש 1

מכון 'דרך אמונה'

הרוצה לקבל את הגליון בכל שבוע באימייל

נא לשלוח אימייל לאדרעסס 3875060@gmail.com

ולכתוב שם המבקש ואימייל אדרעסס שלו. ואי"ה נוסיפו לרשימת המקבלים

להארות והערות יכולים להתקשר לאחד ממספרי הטלפון של מערכת דרך אמונה הנ"ל

ולהשאיר הודעה על מספר 9 ובלי"נ נתקשר בחזרה אי"ה

פודים

נס פודים

מרדכי זכה לנצח את המן בזכות דאגתו לאסתר בכל יום * הנס נמשך ע"י התענית בפסח

סגולת פודים

הגזירות מתבטלים * יותר גדול מיום כיפור * מכפר גם על עוונות שאין מועיל עליהם תשובה * להשיג קדושת הכה"ג ביו"כ * בפורים אפשר לבקש גם על מותרות * כל התפילות שלא עלו כל השנה עולין * כל התפילות עולים למעלה * כל העוונות נמחלים * אפילו רשע מתקרב לה' * ממשיך ישועה לבני ישראל אפילו כאשר אין להם זכויות

מקרא מגילה

מעלת כל דיבור מהמגילה * להתעורר בקריאת המגילה * כדאי לשמוע המגילה אפילו פע"א * תיקון לכל העבירות והפגמים * זוכים לבני חיי ומזוני * להמשיך כל הישועות

עניני המגילה

הכנה לתפילה בכח התורה * סגולה להנצל ממחשבות זרות * לקום בחצות הלילה להגות בתורה * גודל מעלת כל דיבור ומחשבה

מתנות לאביונים

עבור נשמת משה רבינו * ע"י הצדקה ממשיכים הארת היום שהי' בימי מרדכי * נתינת צדקה בשמחה מסוגל לעשירות * הקב"ה מקיים מצות מתנות לאביונים * מועיל לחזור למוטב * מכפר על כל החטאים * שלא להתייאש מאסיפת ממון

משלוח מנות

הקב"ה מקיים מצות משלוח מנות * הקב"ה נותן משלוח מנות שיוכלו להתגבר על היצר בכל מיני אופנים * מציל נפשו מרדת שחת

שתיית יין

במסירות נפש * בחינת שני השעירים * כאילו מתענה משבת לשבת * ממשיך הרווחה בעסקיו

נס פודים

פירש דברי הגמרא (מגילה טו, א) על הפסוק (אסתר ד יז) 'ויעבור מרדכי', אמר רב שהעביר יום טוב הראשון של פסח בתענית. ולכאורה קשה מדוע תיקן מרדכי את התענית ביום פסח דווקא, ולא בשאר ימים.

ותירץ על פי המסופר על הרה"ק רבי יצחק מראדוויל זי"ע, שטרם שנתפרסם ויצא שמו בעולם, היה עני גדול ועסק לפרנסתו במלומדות אצל כפרי אחד, פעם אחד חלה הכפרי מאוד, וידידיו יעצוהו ואמרו לו להכפרי שיתן צדקה לעשרה עניים שיתענו יום שלם ויבקשו רחמים לרפואתו, ובזכות הצדקה והתענית יזכה לרפואה. הכפרי עשה כדבריהם ונתן צדקה לעשרה עניים שיתענו, וכמובן שהמלמד הי' בתוכם. אך הרה"ק לא התענה כמו השאר, רק קנה עם הכסף בשר ודגים ומטעמים, וערך סעודה גדולה לבני ביתו, והטיבו לבם יחד, והכפרי אכן הבריא וזכה לרפואה שלימה.

מרדכי זכה לנצח את המן בזכות דאגתו לאסתר בכל יום

השפת אמת (לפורים שנת תרל"ז) מפרש את הכתוב (אסתר ב, יא) 'ובכל יום ויום מרדכי מתהלך לפני חצר בית הנשים לדעת את שלום אסתר וגו', שכל הדברים הנזכרים במגילה היה הכל לצורך הגם. ובודאי דבר גדול מאוד זה שהיה כארבעה וחמשה שנים מעת הלקח אסתר לאחשורוש עד שהי' הגם, ומרדכי הצדיק הלך בכל יום ויום לראות שלומה ולחזקה בעבור כי היתה יתומה, וגם היתה בצער בזה שהיתה בבית הנכרי, ובזכות זה שדאג עבודה זכו בני ישראל לנס, דהרי כתיב גם כן (שם ג, ד) 'באמרם אליו יום ויום וגו', והתנהגותו של מרדכי הי' זה לעומת זה, ועל ידי שבכל יום ויום הי' הולך לחזק את היתומה אסתר, זכה לנצח את המן הרשע ולהציל את כלל ישראל מגזירת בלי' רח"ל.

הנס נמשך ע"י התענית בפסח

הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע

ישראל מתעניין על כל צרה שלא תבוא, ולא יתעורר רעש בשמים על ידי זה, אבל להתענות בימי הפסח לא נשמע עדיין כזאת, כי ביום טוב הכל שמחים ואוכלים בשר ודגים ומטעמים, ומזה בודאי יתעורר רעש גדול בשמים, וישאלו לדעת למה ראה מרדכי לקבוע תענית בפסח דייקא שרגילין לקבוע למשתה ושמחה, ויודע הדבר למעלה דעת צרה היא ליעקב, ואכן על ידי זה באה הישועה לבני ישראל.

בדומה לזה כתב בתפארת שלמה (ליום ב' דפסח) לבאר הגמרא הנ"ל, 'ויעבור מרדכי' שהעביר יו"ט הראשון של פסח בתענית. וקשה למה באמת לא המתין עוד יום אחד, ולצוות לצום בחוה"מ, הלא זמן הגזירה היתה בעוד י"ב חודש, א"כ הו' להם לקבוע את התענית במשך השנה עד אדר הבא?.

אלא, דידוע שרצון השי"ת בעבודת עושי רצונו ושומרי תורתו, אשר כל העולמות קיימים אך ע"י הצדיקים, ועליהם

כשנודע להכפרי על מעשהו של רבי יצחק שלא התענה כלל, ואדרבה עוד ערך סעודה גדולה, חרה אפו על הדבר, ובא אליו בטענה האיך עשה כזאת למעול מעל, הלא על מנת כן נתן לו הכסף בכדי שיתענה?, השיב לו רבי יצחק: בתחלה חשבתי להתענות כאשר נצטוויתי מפיד, אולם במחשבה שניה חשבתי דלא טוב הדבר שאתענה לרפואתך, דעל ידי התענית לא אנרום שום רעש בשמים, כיון שרגילין הם בתעניות בכל עת, על כן התבוננתי שיותר טוב שאערוך סעודה כדת לבני משפחתי, ועל ידי זה יתעורר רעש בשמים לשאול מהיכן לקח עני זה כדי כסף לסעודה כזו ביד רחבה, וימצא הדבר כי אתה זה שנתת לי הכסף להחיות אותי ובני משפחתי, וזכות זה יגן עליך לרפואתך.

ובזה ביאר מהרי"ד שאפשר לומר שזה היה מחשבתו של מרדכי, דאם יתקן תענית בחול, הרי כבר רגילין בשמים שבני

סדר ליל הפסח, וכן כל העם אשר בשושן עמו התענו, ועי"ז כאשר בטלו מעבודתם לילה הזה נעשה רעש למעלה בכל העולמות מה זה ועל מה זה, ולכך נאמר 'בלילה ההוא נדדה שנת המלך' (אסתר ו א-ב), ופירשו חז"ל (מגילה טו, ב) זה מלכו של עולם. 'ויאמר להביא ספר הזכרונות', ששם כתובים המצוות שנעשו מכבר, 'וימצא כתוב אשר 'הגיד' מרדכי', היינו סדר הגדה בליל פסח בכוונה, וזה גרם 'על בגתנא ותרש', שיתקיים הכתוב (תהלים עה, ו) 'שפוך חמתך' על שונאי ישראל, ולבני ישראל נצמח ובא הישועה.

היתה כל הכוונה בכריאה מתחלה. והנה בחג הפסח הקדוש לא יאומן כי יסופר מקהלות רבבות הסודות והיחודים אשר נעשים בעולמות העליונים ע"י ישראל, בסדר ליל שמורים ואכילת מצה ומרור וסיפור יצי"מ בהגדה בלילה זאת, לכן אסתר הצדיקת כאשר ידעה שכל קיום העולמות תלוי רק בבנ"י, התחכמה בזה לעורר אהבת השי"ת על עמו, לאמר כי בלעדם לא יתקיים העולם, א"כ איך יאבדו חלילה, והיא כאשר שמעה כי נגזרה הגזירה למעלה, ג"כ צוותה שיבטל מרדכי וחביריו כל

סגולת הפודים

לשרשו, ממילא יש התגלות החסדים בחדש אדר ומיתוק הגבורות בשרשן.

יותר גדול מיום כיפור

איתא בתיקוני זוהר (תיקון כא) 'פורים' איתקריאת על שם 'יום הכיפורים', ואמר הרה"ק

הגזירות מתבטלים

במאור ושמש (לפרשת שקלים) כתב בזה"ל: באדר הוא התגלות החסדים, ויכולים גם כן להמתיק הגבורות בשורשם, ומה גם גודל הנס שנעשה בו בימי מרדכי ואסתר שנגאלו ממות לחיים, ובכל שנה חוזר הדבר

על הפסוק (אסתר ט, כז) 'קיימו וקבלו',
ואמרו חז"ל (מגילה ז, א) קיימו
למעלה מה שקבלו למטה, ולמטה
קבלו לתת מתנות לכל דורש מבלי
לבדוק בציציותיו, כן קיימו למעלה
לכפר לכל, בין ראוי ובין אינו
ראוי, עכ"ד.

והנה הרה"ק רבי מנחם נחום
ממשערנאביל זי"ע בספרו
מאור עינים (פרשת האזינו) ביאר
מאמר חז"ל (יומא פה, ב) דרבי סבירא
ליה דיום הכיפורים מכפר בין
לשבים בין לשאינם שבים,
ולכאורה איך אפשר שרבי יהיה
סובר שיום הכיפורים מכפר אף
לשאינם שבים, הלא אמרו חז"ל
(בבא קמא ג, א) כל האומר הקב"ה
וותרן הוא יוותרו מעיו? אך נראה
דוודאי בלא תשובה אינו כלום,
אך הפי' הוא על פי מה שאמרו
בזוה"ק על פגם היסוד, כלהו חובין
תליין בתיובתא לבר מהאי, וזהו
שאמר אף לשאינם שבים, ר"ל אף
לאותן חטאים שאין מקבלים אותם
בתשובה כל השנה, דהיינו עון
הנ"ל, ביום הכיפורים מקבלים
אותם, עכ"ל.

מרוזין זי"ע (נר ישראל לפורים) דהגם
שמפשטות הלשון משמע דיום
הקדוש גדול במעלה מפורים,
דפורים רק איתקריאת על שם יום
כיפור, אבל אומר אני שפורים
יותר גדול מיום כיפור, כי יום
כיפורים נקרא 'כפורים' עם כ"ף
הדמיון, והיינו שהיום הזה יום
הקדוש הוא כמו פורים, והרי מי
נתלה במי, הקמן נתלה בגדול,
הוי אומר שפורים יותר חשוב
מיום כיפור.

פודים מכפר גם על עונות שאין
מועיל עליהם תשובה

וטעם הדבר הוא, כי יום כיפור
אינו מכפר אלא לשבים
אבל לא לשאינם שבים, והכי
נקטינן (עיין רמב"ם פ"ג מהלכות שגגות ה"י
ובש"ע או"ח סי' תר"ו), ופורים מכפר
בין לשבים ובין לשאינם שבים, כי
על יום הפורים אמרו חז"ל (ירושלמי
מגילה פ"א ה"ד) כל מי שהוא פושט
ידו ליטול נותנין לו, משמע אפילו
כשאינו ראוי לזה, רואים מזה
שמעלת פורים גדולה מיום כיפור,
ומנין להם באמת לחז"ל לומר כן?
ונראה דזה יצא להם ממה שדרשו

וינתן לך ומה בקשתך עוד ותעש', ויש להבין מהו הכוונה באמרו 'עוד'. אלא יש לומר דעוד פירושו 'נאך זאכן', דהיינו דברים שאין צורך לו להאדם על מנת להחיות נפשו, אלא הם מותרות, ואמר הכתוב ומה בקשתך 'עוד', שבפורים אפשר לבקש אפילו על מותרות, 'ותעש', שהקב"ה שומע כל התפילות להשפיע להם כל משאלותם אפילו יותר מן הצורך לחיותם.

כל התפילות שלא עלו כל השנה
עולין

באופן אחר פירש את הפסוק הנ"ל, שכל התפילות שלא נתעלו למעלה במשך כל השנה מפני שלא הי' עת רצון בעת התפילה, עתה בימי הפורים שהוא עת רצון גדול, מתקבלים לרצון לפני ה' כל אלו התפילות, וזהו 'ומה בקשתך עוד ותעש', שעתה ביום הפורים עולים למעלה עוד תפילות, הכוונה שגם התפילות שלא נתעלו במשך כל השנה עולים עתה לפני אדון כל.

וידוע שאמר הרה"ק מווילעדניק זללה"ה דכאשר המאור עינים אמר דבר זה, שמע בעצמו איך שיצא כרוז מבית דין של מעלה 'הלכה כנחום'...

מעתה על אחת כמה וכמה יש לומר שיום הפורים מכפר על כל העבירות, שהרי פורים גדול יותר מיום הכיפורים, וביום זה מכפר השי"ת אפילו על עבירות שלא מועיל תשובה עליהם בכל ימות השנה.

להשיג קדושת הכה"ג ביו"כ

בדברי יחזקאל (לפורים) ביאר מה שאמרו שיום כפורים היינו יום כ-פורים, כי ביום הכפורים רק הכהן גדול השיג הקדושה הזאת, ובפורים יוכל כל איש מישראל להשיג את הקדושה הנוראה שהכהן גדול השיג ביום כיפור.

אפשר לבקש גם על מותרות

אאזמו"ר הרה"ק מקרעטשניף זי"ע אמר לבאר הכתוב (אסתר ט, יב) 'מה שאלתך

כל התפילות עולים למעלה

ובענין זה כתב גם הרה"ק
מקאמארנא זללה"ה

(נדרות פי, מותר השקלים דף ה, א): וקבלנו
שבימי הפורים יוכל לעלות נשמה
קטנה להיכל של צדיק מופלא בלי
שום מעכב, וכן עולין כל התפלות
לכתר בלי עיכוב... ולזה אחר הנס
נשתנה שמו של 'מרדכי' ונקרא
'פתחיה', הפותח כל השערים בלי
שום עיכוב, להעלות כל מה
שנעשה בקטנות בלי שום דקדוק
הדין. ולזה 'הדר קבלוה בימי
אחשורש' (שבת פח, א) בהתגלות אור
הרחמים, שלא לדקדק כלל בעת
עלותו לראות פני ה'. ומסיים
בלשון נפלא: קבלתי בלחישה כל
זה, ונעשיתי הולך רכיל מאהבת
ישראל.

כל העוונות נמהלים

דבר נורא כתב בספר שם
משמואל (פ' תצוה שנת תרע"ה)
שבני ישראל היו נמכרים אז בשעת
הגזירה להריגה, כמו שנאמר (אסתר
ח, ח) 'וכתב אשר נכתב בשם המלך
ונחתום בטבעת המלך אין

להשיב, אלא שהשיגו חיים
חדשים מעולם הנעלם באמצעות
מרדכי ואסתר, וכקמן שנולד דמי,
וא"כ העוונות שהיו בידם מכבר
שוב אין נחשבים להם כלל, ק"ו
משיגוי השם, כמו שכתב הרמב"ם
(הל' תשובה פ"ב ה"ד) שנחשב שאינו
אותו האיש שעשה אותן המעשים
הקודמים, וא"כ אין לך שמחה
גדולה מזו שנעשו צדיקים. וזה
נשאר לדורות, שישראל משיגים
חיים חדשים, וכל הפושט יד
נותנים לו, ובעבור זה נולד
שמחה בלב איש, ואין שמחה
גדולה מזו.

אפילו רשע מתקרב לה'

בדברי שמואל כתב דפורים הוא
זמן השפעות גדולות
מהזמנים הנעלים היותר, ויש
בפורים ענינים גבוהים יותר
משב"ק, כי על השב"ק נאמר
'ברכתו מכל הימים וקדושתו מכל
הזמנים', אך בפורים יש מדריגה
מיוחדת, שיכול כל איש ואיש
להתקרב אל הקדושה, ואפילו מי
שהוא בבחי' 'חרבונה' שנקרא

ישראל הכל ע"י גם הזה. והנה איתא כי הגזירה היה גם בשמים על בני ישראל, והקב"ה עשה הנס בלי שהיה איזה זכות לבני ישראל, רק מצד שאנחנו עמו וחוסים בו תמיד, לכן עליו להושיענו בעת צרה, לכן זה היו"ט נותן כח ועוז ותקוה לבנ"י בגלות לבטוח בו, מצד שמיוחדים אנחנו אליו, ונראה שלכך תקנו לבסומי עד דלא ידע וכו', להראות שאין היום טוב מצד זכות ישראל, רק מחסד ה' שהטיב עמם בלי זכיות.

רשע כגמרא (מגילה מז.), הנה בכוח הארת פורים גם חרבונה זכור לטוב.

ממשיך ישועה לבני ישראל אפילו כאשר אין להם זכיות

בשפת אמת (לפורים שנת תרל"ה)
פירש אמרינו 'תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור', כי התשועה בפורים היה לדורות עולם, כמו שהגזירה הי' להשמיד כל היהודים, ממילא גם הנס היה לכל הדורות, והרי קיום כל זרע

מקרא מגילה

כל העולמות, ואפילו העולם הזה הוא עולם הטבע יודכבו על ידי קריאת המגילה, וישמח מאוד שיודכבו כל העולמות, ויקיים מקרא שכתוב (תהלים קד, לא) 'ישמח ה' במעשיו'.

ויכוין שבכל דיבור שיוצא מקריאת מגילה נברא הארה, וכל דיבור שיוצא נברא מלאך אחד. מה מאד יתלהב האדם כשיעלה

מעלת כל דיבור מהמגילה

בקדושת לוי (לפורים קדושה א')
מאריך בגודל מעלת קריאת המגילה, וז"ל:

לכן מתלהב האדם בקריאת המגילה, ובשמעו יכין את עצמו לקבל עליו מאותו יום עול תורה ומצות, ויתחדש כנשר נעוריו, וישמח בעול קבלת תורה, ויכוין בקריאת המגילה שיודכבו

או לא מתעוררים כלל. ע"כ צריך האדם להכין עצמו קודם החג בלימוד ספרים הקדושים המעוררים את לב האדם, כדי שיתעורר נפשו בעת קריאת המגילה, ואז יזכה להמשיך כל ההשפעות מכל העולמות.

כדאי לשימוע המגילה אפילו פעי"א

הרה"ק מסאטמאר זי"ע אמר באחת השנים ביום הפורים בהתלהבות גדולה: ס'איז כדאי אראפ צו קומען אויף דער וועלט, איינמאל צו זיין א פורים אויף דער וועלט און הערן די מגילה ליינען (כדאי היה לרדת לעולם הזה, אפילו רק בשביל להיות בעולם 'פורים' פעם אחת ולשימוע המגילה), בשביל זה לבד ראוי כל בריאת העולם, ואלמלא לא בראנו השי"ת רק בשביל לשימוע קריאת מגילה פעם אחת דיינו.

תיקון לכל העבירות והפגמים

הרה"ק מווילעדניק זי"ע פירש דתיבת 'מגילה' הוא

במחשבתו שמכל דבור ודבור שמח הבורא בו ונברא מלאך, מה מאוד יתלהב האדם, כי כן הוא בדברי קדושה. והשם יתברך שמח בקריאת מגילה של בני ישראל, ונודככו כל העולמות וכל הנשמות, ובכל דבור ודבור עושין נחת רוח לבורא... והאל יתן בלבנו לעבדו בלב שלם ולשמור מצותיו, וישמח ויעלוז האל בנו, כמו שאמר הכתוב 'ישמח ה' במעשיו'.

להתעורר בקריאת המגילה

אאזמו"ר הרה"ק מקרעטשניף זי"ע (קול אמונה פקודי תש"ס) אמר דבר נפלא על דברי הגמרא (מגילה י"ט, א) מוהיכן מתחיל לקרות את המגילה, רבי יהודה אומר מ'איש יהודי'. יש לומר בדרך רמז, שהכוונה הוא שיש הקוראים את המגילה, אבל אינם מתעוררים עד שבאים לפסוק 'איש יהודי', אבל על כל פנים כשבאים ל'איש יהודי' כבר מתחילים להרגיש ההתעוררות, ואכן מי שמרגיש התעוררות מ'איש יהודי' כבר טוב, כי יש גם אנשים שגם

כיוצא זה כתב בעטרת ישועה
 (לפורים אות יד) רמז נאה
 במאמר הנ"ל, עיניהם של עניים
 נשואות למקרא מגילה, על פי מה
 דאיתא בספרים שהר"ת והס"ת
 מן פ'ותח' א'ת' י'דך' הם ב' שמות
 'פא"י חת"ך' המסוגלים לפרנסה
 (עיין בפע"ח שער העמידה פרק כ). וזהו
 ע"ל מקר"א מגל"ה שעולה ב'
 שמות הנ"ל 'פא"י חת"ך', שעל
 ידי מקרא מגילה נשפע שפע
 פרנסה וכל טוב.

מלשון גילוי, כי בקריאת המגילה
 יש תיקון לכל הגילויים, אפילו על
 גילוי עריות ח"ו.

כיוצא בזה כתב בעטרת ישועה
 (נוסח המגילה אות נב) בנוסח
 הברכה שתקנו 'על מקרא מגילה',
 שע"י קריאת המגילה אפשר לתקן
 כל הפגמים הקשים שנרמזים
 בתיבת מקר"א, כי על ידי קריאתה
 אפשר לתקן הכל.

זוכים לבני חיי ומזוני

להמשיך כל הישועות

הרה"ק ממונקאטש זללה"ה
 בספרו שער יששכר,
 מביא רמז לדבר הנ"ל שעל ידי
 קריאת המגילה אפשר להמשיך
 כל הישועות הצריכות לאדם,
 דתיבת מגל"ה בגימטריא מזל"א,
 ואמרו הז"ל (מועד קטן כח, א) בני חיי
 ומזוני במזל"א תליא מילתא.

בתפארת שלמה פירש אמרם ז"ל
 (מגילה ד, ב) רבי יוסף
 אמר מפני שעיניהם של עניים
 נשואות במקרא מגלה, פי' ע"י
 קריאת המגלה יורד ההשפעות
 בבני חיי ומזוני לכנסת ישראל,
 ומפני כן המצוה (ש"ע או"ח סימן תר"ע
 ס"ז) לפשוט את המגילה כאגרת,
 כדי שיתפשט השפעות טובות לכל
 העולם.

עניני המגילה

עם הספר ישוב מחשבתו הרעה,
והכוונה שכשמתפללים מתוך
הסידור ניצוליים מומחשבות
רעות.

לקום בחצות הלילה להגות בתורה

במאור ושמש פירש הכתוב
'בלילה הוא נדרה
שנת המלך ויאמר להביא את ספר
הזכרונות' (ג, א). דיש לרמוז בזה,
כי בחצות הלילה היא העת שכל
האדם מתעורר משינתו, והבא
לעבוד עבודת ה' ראוי לבל יתעצל
מלעמוד אז, ויעמוד על משמרתו
לשפוך שיחו לפני יוצרו ולהגות
בתורה, כי אז בעת ההיא הקב"ה
משתעשע בנשמות הצדיקים אשר
בגן עדן, ואז נקראים ונוכרים כל
זכותי הצדיקים ומעורר רחמים
בעולם, וכל המתאמץ בעת ההיא
לקום ולעסוק בתורה לשמה,
הקב"ה מקשיב לקולו, וכל
זכיותיו נקראים אז לפני המלך
ה' צבאות, ונסתם פיות
מקטריגיו.

הכנה לתפילה בכח התורה

בתפארת שלמה פירש הכתוב
(אסתר ט, כה) 'ובבואה
לפני המלך אמר עם הספר ישוב
מחשבתו הרעה' וגו'. שנראה לרמוז
בזה מה שכתבו בספרים כי העצה
הנכונה להנצל ממוחשבות זרות
בשעת התפלה, שיכין את עצמו
קודם התפלה בלימוד התורה
הקדושה, וזה הרמז 'ובבואה לפני
המלך', זה המלך מלכי המלכים
הקב"ה לעמוד לפניו בתפלה,
'אמר עם הספר', ע"י שלמד
בספר, 'ישוב מחשבתו הרעה',
יבטל כל המוחשבות רעות בשעת
התפלה, ויהי' תפלתו זכה צלולה
וברורה.

סגולה להנצל ממוחשבות זרות

ובענין זה ידוע שהגר"א מווילנא
זצ"ל התפלל תמיד מתוך
סידור תפילה, ואמר שזו סגולה
להינצל ממוחשבות זרות, ויש לזה
רמז מזה הפסוק שבמגילה 'אמר

גודל מעלת כל דיבור ומחשבה

בשם משמואל (פ' תצוה שנת תר"פ)
 כתב על מאמרם ז"ל (גיטין
 נז, ב) מבני בניו של המן למדו
 תורה בבני ברק. ונראה שזכה
 לזה, משום דאיתא במדרש
 שבשעה שהעביר את מרדכי
 רכוב על סוס המלך ברחוב העיר,
 אותו רשע מה הי' אומר, 'ואני
 אמרתי בשלוי כל אמוט וגו', ה'
 ברצונך וגו' הסתרת פניך הייתי
 נבהל', שבזה הודה המן הרשע
 שהכל הוא מהשי"ת, ובוזה
 נתעוררו בו חלקי הטוב שהיו
 טמונים בקרבו, ונתפרדו

מעצמותיו כח הרע, ומאחר שלא
 נשארו כ"כ דבוקים בו, ע"כ הי'
 די להם גלגול אחד להעביר
 הזוהמא, ולכן בני בניו - שכבר
 נסתלק מהם הזוהמא - הם למדו
 תורה.

ומסיים בזה"ל: ומזה לימוד לכל
 אדם, אף כשהוא במצב
 רע נורא מאד ר"ל, א"ל יקטן
 בעיניו שום הגה ודיבור ואפי'
 מחשבה טובה, אף שאין בכחו
 להשאר על דרך טוב, מ"מ עוד
 היום יתרומם קרנו ומזלו, ויהי'
 לו לתועלת עצומה מאד, שאין
 הפה יכול לדבר והלב לחשוב עד
 כמה מגיעים הדברים.

מתנות לאביונים

עבוד נשמת משה רבינו

באלשיך הק' על הפסוק (אסתר ט,
 כב) 'והחודש אשר נהפך
 וגו', ומתנות לאביונים' מכתב
 שהרלב"ג כתב שמרדכי תיקן להם
 לישראל שיתנו בפורים מתנות

לאביונים, דאיתא במדרש (אסתר
 רבה פ"ז) שאליהו הנביא בא אצל
 משה רבינו וסיפר לו הגזירה של
 המן, וביקש ממנו שיתפלל
 להקב"ה לבטל הגזרה, ומשה אמר
 אם יש איזה אדם בעולם שישתתף
 עמו בתפלה, ואמר לו אליהו יש

שורשה ביסוד עליון, ובפרט ביום הזה רומז הצדקה ליסוד ראבא, וכן כל הפושט יד נותנים לו (שו"ע סי' תרצד ס"ג), ותועלתו גדולה במאוד להציל את עצמו משטן ופגע רע, וכאשר נודע שהצדקה מצייל ממות.

נתינת צדקה בשמחה מסוגל לעשירות

צדיק אחד ומרדכי שמו, ואמר משה לאליהו שיאמר למרדכי שיתפלל, ובאותה עת שמרדכי יתפלל גם הוא יתפלל, ועל ידי תפלת שניהם היתה הישועה, על כן תיקן מרדכי שבכל שנה ביום הפורים יתנו צדקה ומתנות לאביונים עבור נשמת משה רבינו.

הקדושת לוי (קדושה שניה לפורים) מאריך מאוד בגודל

מעלת נתינת צדקה בפורים, וז"ל: לכן יש להרבות בזה היום במתנות לאביונים בחדוה ובשמחה רבה, הגם שבכל זמן ובכל עת ובכל יום יש להרבות בנתינת צדקה בשמחה רבה, אבל ביום פורים יש לשמח עד מאד כשמקיימין מתנות לאביונים, כי כמו שנותן האיש הישראלי צדקה לעני ומתלבש את עצמו במדת החסד ומתחסד עם העני, כן גורם שהשי"ת מתלבש את עצמו במדת החסד, ומשפיע בחסדו לכל השרפים ולכל אופני הקודש לכל העולמות ולכל הנשמות ולכל ההיכלות שפע רב וששון ושמחה

ע"י הצדקה ממשיכים הארת היום שהי' בימי מרדכי

באור המאיר (ביאור מגילת אסתר) כתב על מה שנודע מדברי חכמינו (ילקוט משלי התקמ"ד, ועיין בתשובת הרשב"א ח"א סימן צ"ג) 'אם כל המועדים יהיו בטלים ימי פורים לא נבטלים', ואמת כן הוא הכוונה, אשר בכל שנה ושנה בהגיע ימי הפורים, נתגלה מחדש אותה ההארה שהיה בימי מרדכי ואסתר כנודע למשכילים, ולכן מצוה עלינו להרבות בצדקה ביום הזה, בכדי לקיים אותה ההארה שנתגלה גם עתה באמצעות סיפור המגילה והארת היום, והכל תלוי בנתינת הצדקה אשר מקום

ואשתו ובניו, כן הוא גורם ששון
 ושמחה חסד ורחמים לכל
 העולמות, רבוא רבבות עולמות
 עד אין קץ, ולכל שרפי הקודש
 ולכל חיות ואופני הקודש ומלאכי
 הקודש, וההיכל והנשמות והעולם
 התחתון, ומלאים כל העולמות
 ומלאכים והנשמות וההיכלות
 ועולם הזה, בששון ושמחה וצהלה
 וחסדים ורחמים, ואשרי לו
 ולנשמתו.

ולא די כשנשמתו עולה למעלה
 כל המלאכים וכל העולמות
 וכל הנשמות מחבקין ומנשקין
 אותו, עבוד שנשמתו גרם השמחה
 והששון וצהלה לכל העולמות
 ולכל המלאכים... (למדנו מזה שכל מלאכי
 מעלה יש להם הכרת הטוב לאותו יהודי שנתן
 צדקה בשמחה).

חבה יתירה הוא לנשמת עם בני
 ישראל המקיימים מתנות
 לאביונים וכל המצוות, לא די
 שגורם שפע בכל העולמות, אלא
 שמשמח את הבורא ב"ה עלת כל
 העלות, ועושה נחת לבורא ויוצר
 ועושה הכל... ואשרי למי שעושה
 נחת רוח להבורא הכל, והאל ברוך

לכל העולמות ולעולם התחתון,
 כמו שאמרו חכמינו ז"ל (שבת קנא,
 ב) כל המרחם על הבריות מרחמין
 עליו מן השמים, וכמו שישראל
 מנהיגין את עצמם בעולם הזה, כן
 מעוררין המדות למעלה, אם עושין
 חסד עם חבריהם ורחמנות עם
 חבריהם, ככה מעוררים חסדים
 ורחמים למעלה מעלה על כל
 העולמות.

וכמו שאמר בוצינא קדישא
 מוהר"ר ישראל בעל שם
 טוב ממעזיבון, וכן הוא במדרש,
 'ה' צלך', מה הצל כמו שאדם
 עושה כך הצל עושה, כן כביכול,
 כמו שאדם מנהיג את עצמו, כן
 כביכול מנהיג את כל העולמות,
 ואת האדם העושה באלו המדות,
 אם בחסד וברחמים ובששון
 ושמחה לתורה ומצוות, כן השי"ת
 מנהיג את כל העולמות ואת
 האדם העושה ששון ושמחה חסד
 ורחמים.

ואשרי העובד את הבורא ב"ה,
 וגורם בצדקה שנותן,
 ובחסד שמתחסד עם העני,
 ובשמחה שמשמח את העני

מתנות לאביונים, ואם תשאל באיזה אופן מקיים הקב"ה מצות מתנות לאביונים, על זה יש להשיב דאיתא (ירושלמי מגילה פ"א ה' ד) אין מודקדקין במצות פורים, אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנין לו, והקב"ה מקיים מצות זקנים ונותן צדקה לכל דורשי ישועתו בכל הענינים.

מועיל לחזור למוטב

ובענין נתינת צדקה אפילו בכל ימות השנה מצינו דברים מעוררים בנועם אלימלך (פ' וישב) שכתב דיש בני אדם שמעשיהם מקולקלים, רק מחמת שיש בהם איזה מדה טובה מצד הטבע, דהיינו שהוא לב טוב גומל חסד ועושה טובות עם בני אדם, זה מועיל להם שחוזרים למוטב. וזהו שאמר דוד (תהלים כג, ו) 'אך טוב וחסד ירדפוני וגו' ושכתי בבית ה' לאורך ימים', 'אך' הוא לשון מיעוט, רוצה לומר המעט הטוב והחסד שבו, זה ירדפוני כל ימי חיי, ושכתי וגו', שאשב בבית ה' לאורך ימים.

הוא משתעשע בו, כמו אב שמשתעשע בבנו.

לכן אשרי האיש אשר עושה נחת רוח ליוצרו, שיהיה שמה מאד על כל המצוות, ובפרט על מצות הצדקה ומתנות לאביונים, ויעשה בשמחה ובחדוה רבה, ואל ישים אל לבו חס ושלום איזה צער או איזה צרת עין, כי יחסר לו מעותיו בעת שנותן לעניים, כי כיון שגורם חסד בכל העולמות, אזי מחסדי הבורא ב"ה יוסיף לו ה' ככה אלף פעמים, ויברך אותנו כאשר דיבר לנו, כיון שגורמים חסד במצוה הזאת. ובפרט אשר ביארנו שגורמין על ידי מתנות לאביונים שפע רב בעולם הטבע בעולם הזה אשר המה נקראים 'אביונים' כמו שכתבתי, לכן כיון שיתוסף שפע רב בעולם הזה, בודאי יתוסף להנותן עשירות וכבוד לעבודתו ליראתו ותורתו, עכ"ל"ק.

הקב"ה מקיים מצות מתנות לאביונים

בפרי צדיק (לפורים אות א) מבאר, שהקב"ה מקיים כל מצוות התורה, א"כ גם מקיים מצות

מכפר על כל החטאים

נמצא מזה, שגדולה מצות צדקה שעל ידי זה יחזור האדם בתשובה שלימה, ומכפרת לו על כל החטאים, כדכתיב (דניאל ד, כד) 'וחטאך בצדקה פרוק', אפילו על אלו החטאים אשר אמרו חז"ל שקשה עליהם לשוב בתשובה, ואאזמו"ר הרה"ק מקרעטשניף זי"ע אמר על זה רמז יפה בלשון המשנה (זכחים פ"ה מ"ח) 'ובלבד שיתן כנגד היסוד', שהנותן צדקה מכפר אפילו אם חטא במידת היסוד ר"ל.

שלא להתייאש מאסיפת ממון

ואכן הרבה מבני ישראל מכתתים רגליהם ביום הזה והולכים ממקום למקום ומבית לבית להתרים את הציבור שיתנו מממונם לצדקה ומתנות לאביונים, בכך דבר בעתו מה טוב לספר עובדא דהוי אצל המאור עינים זי"ע שהיה נוהג לסובב בערים כדי לאסוף צדקה לפדיון שבויים, פעם שהה זמן מרובה בדרך, כשהוא מסובב מעיר לעיר לאסוף

צדקה כדרכו, אולם עתה לא הצליח לקבץ את הסכום הנצרך. נטפל אליו היצר הרע והתחיל לפתותו, וכה אמר אליו: הלא אתה המגיד מטשערנאביל, לא יפה עשית מה שבטלת מן התורה, הלא העלית חרם בידך, נוח היה לך לשבת בביתך ולעסוק בתורה ובתפילה. וכאשר נכנסה מחשבה זו בראשו חשב אולי הצדק בדברים אלו, לכן החליט לחזור לביתו שבטשערנאביל.

בדרכו חזרה, נכנס בעיירה אחת, ושמע כי אדם מישראל

נתפס בגניבה, וחבשו אותו בבית האסורים, המאור עינים ביקש מאת הממונים שיתנו לו רשות לבקרו. כאשר נכנס לבית האסורים ונפגש עמו, בתו"ד עמו התחיל להטיף לו דברי מוסר: ראה בני מה גרמת לעצמך, עברת על לאו של 'לא תגנוב', ועכשיו נתפסת, כלום לא עלה בידך, ואתה גם חבוש בבית הסוהר, בטוח אני כי מעתה לא תחזור על מעשה כזה! ענה לו הגנב: ומה בכך שעתה נתפסתי, לא אעזוב

כדאי?! שתק המאור עינים ולא ענהו מאומה. לפני שכבו לישון, שהיה המשמש רגיל ללמוד לפניו שיעור בעין יעקב, אז שלח לקרוא את בעל האכסניא, וציוה לו להתיישב אצלו ויקשיב להשיעור הנלמד.

המאור עינים פתח את פיו הק' לבאר ולפרש את האגדה של 'קמצא ובר קמצא' (גיטין נה, ב), ופירשו באופן כזה, 'קמצא ובר קמצא', 'קמצא' הוא עשיר, דסתם עשירים קמצנים, 'בר קמצא' הוא עני, דסתם עניים פזונים, ועל דם חרבה ירושלים, 'דההוא גברא דרחמיה קמצא' היינו אותו אדם שאהב את העשיר, ו'בעל דבביה בר קמצא' והי' שונא את העני, 'עבד סעודתא, אמר ליה לשמעיה זיל אייתי לי קמצא' דהיינו להביא את העשיר, 'אזל אייתי ליה בר קמצא' שהביא את העני, 'אמר ליה מכדי ההוא גברא בעל דבבא הוא דההוא גברא הוא, מאי בעית הכא קום פוק, אמר ליה הואיל ואתאי, שבקן ויהיבנא לך דמיה מה דאכילנא ושתינא', ופירושו

את דרכי ועבודתי, אף אם לא הצלחתי בגניבה זו, אקוה להצליח בגניבה אחרת.

כאשר שמע המאור עינים את הדברים האלה, התחיל מהרהר בלבו, 'יש לי ללמוד מוסר מגנב זה, הוא הלך לעשות דבר עבירה ולא הצליח, ובכל זאת איננו מתייאש, וחושב לנסות מזולו בפעם אחרת, ואני הלכתי לעשות מצוה ולא הצלחתי, וכבר אני חוזר לביתי, לא ולא, אנסה שוב את מזלי, אולי אצליח בפעם השניה'. ואכן המשיך המאור עינים את דרכו לסובב בערים לאסוף נדבות לטובת מצות פדיון שבויים.

על אם הדרך נכנס המאור עינים ל'קרעטשמע' אחד לבקש מעות בשביל פדיון שבויים, חקר הבעל אכסניא אצל המאור עינים מי הוא האיש היושב בכלא, אשר בשבילו הוא עמל ומכתת רגליו, כשהשיב המאור עינים ואמר לו לתומו את שם היהודי, התחיל אותו איש לצחוק, ואמר: רבי, בשביל שיכור ואדם ריק כזה תטריחו עצמכם כל כך, הוא אינו

ליה הקב"ה מי יוכיח בדבר הזה?!
 'אמר לו שדר להו קרבנא, הכוונה
 על העני שנקרא 'קרבן' בלשון
 הזוה"ק, 'חזית אי מקרבין ליה' אם
 מקבלים אותו בסבר פנים יפות.
 'בהדי דקאתי' כשבא העני לבית
 העשיר, 'שדא ביה מומא' התחיל
 כל אחד להראות בו מום אחר,
 'בניב שפתיים', יש שאמרו על
 העני שהוא מדבר הרבה והוא
 שקרן ובעל רכילות, 'ואמרי לה
 בדוקין שבעין', אחרים אמרו על
 העני שניכר מעיניו כשיכור ונבל,
 'דלדין הוי מומא' שרק אצל
 העניים נחשב דבר זה למום
 וחסרון, 'ולדידהו לאו מומא הוא',
 דלעשירים איננו נחשב למום כלל,
 שהם יכולים לעשות ככל העולם
 על רוחם, באין פוצה פה ומצפצף.
 דברי החכמה שיצאו מפי המאור
 עינים חדרו עמוק עמוק
 בלבו של בעל האכסניא, ואכן נתן
 לו בעין יפה לצורך מצות פדיון
 שבויים.

שהעני ביקש והתחנן על נפשו
 שלא יביישוהו, והוא ישלם לו בעד
 אכילתו ושתייתו, 'אמר ליה לא',
 דשנאתו לעני היתה גדולה כל כך,
 עד שלא יכלו לסבול אותו בביתו,
 'אמר ליה יהיבנא לך דמי פלגא
 סעודתא' שבכדי להנצל מבושה
 הסכים העני לשלם חצי הסעודה,
 'אמר ליה לא', שוב 'אמר ליה
 יהיבנא ליך דמי כולא סעודתא',
 שהבושה היה גדול כל כך בלב
 העני, עד שהסכים למכור את
 עצמו, בכדי לשלם דמי כל
 הסעודה.

'אמר ליה לא, נקמיה בידיה
 אפקיה', לאחר שבעל
 הבית הוציא את העני מביתו, אמר
 אותו עני 'הואיל והוי יתבי רבנן
 ולא מחו ביה, שמע מיניה קא
 ניחא להו, איזיל אוכיל קורצא בי
 מלכא', היינו שאדבר את דברי
 ואשפוך מר שיחי לפני מלכו של
 עולם, 'אמר לית לקיסר' היינו
 להקב"ה, 'מרדו כך יהודאי', אמר

משלוח מנות

הקב"ה מקיים מצות משלוח מנות

שלא יהיו ידיו ידי עשו, הוא יכול להיות פושט יד לבקש מהקב"ה, ולו בודאי נותנים משאלותיו. ויש עוד בחי', מי שפגם ר"ל בידיו, ואין לו אפי' ידים לפשוט אותם ולבקש, והוא רק 'פושט יד' באופן אחר, דהיינו שפושט ומבקש שה' יתן לו ידים טהורות, אם ה' הפגם בידיו שהי' קמצן מעשות צדקה וחסד, ומבקש מה' שיוכה לידים טובות העושות גמ"ח, זוכה ע"י פורים שנותנים לו משאלות לבו.

והנה כתוב אחד אומר 'ישוב מחשבתו הרעה אשר חשב על היהודים', ובו הזכיר ענין המחשבה, וכתוב אחר אומר 'על אשר שלח יד ביהודים', ובו נאמר ענין השליחות יד, והכוונה בזה שיש מי שיצרו הרע שלו מתגבר על עניני מחשבות והרהורים רעים, ויש שמתגבר לממא את ידיו שיהיו ידי עשו, אבל בפורים יש סיעתא דשמיא מיוחדת, כי הקב"ה מקיים משלוח מנות איש לרעהו ומתנות לאביונים, שנותן מתנות לכל

הרה"ק משינאווא זי"ע הקשה (דברי יחזקאל החדש בשם ספרי פי צדיק) הלא הקב"ה מקיים את כל המצוות, אם כן האידך הוא מקיים מצות משלוח מנות, איך זאת אלא על ידי שהוא משפיע לעמו ישראל בימי פורים האלה מחילה פליחה וכפרה, בני חיי ומזוני. ומטעם זה נכון מה שכתוב במגילה 'ומשלוח מנות איש לרעהו', ולא נכתב 'ולשלוח מנות', כי הפסוק מתכוון גם להקב"ה שהוא שולח מנות לרע אהוביו, 'איש' זה הקב"ה, 'רעהו' הם בני ישראל, שבני ישראל מקבלים מאת הקב"ה ית' מתנות טובות ביום הפורים.

הקב"ה נותן משלוח מנות שיוכלו להתגבר על היצר בכל מיני אופנים

כעין זה כתב בבית אברהם (לפורים) 'כל הפושט יד נותנים לו', ענין 'פושט יד' יש בב' אופנים, מי ששומר את ידיו מעשות רע,

ו'הצלת נ'פשי מ'שאל ת'חתייה
 (תהלים פו יג). - ויש להוסיף ולומר
 שלכאורה אין הכוונה רק על
 פורים, אלא על כל ימות השנה,
 שכל הנותן מנות ל'יהודים
 להחיות את נפשם, זוכה להנצל
 משאל תחתייה.

הפושט יד, אפילו למי שבעצמו
 אינו יכול להתגבר על היצר
 במחשבה ובמעשה.

מציל נפשו מרדת שחת

באמרי נועם (לפורים אות לד) כתב
 רמז 'מנות' ראשי תיבות

שתיית יין

יצמח מזה. אלא מבאר, דכתיב
 (אסתר ה, ד) 'יבוא המלך והמן אל
 המשתה', והענין הוא כך, כי
 אסתר עשתה בהמשתה אז מה
 שעשה הכהן גדול ביום הכיפורים
 שלקח שני שעירים וכו', וכענין זה
 ממש עשתה אסתר שאמרה יבוא
 המלך והמן וכו', ועיי"ש שמבאר
 שם כי אחשורוש והמן נרמזים
 בשני השעירים, וכן בשתיית היין
 נעשה הפעולה של שני השעירים,
 ועל כן היטיבו אשר דברו חכמי
 דורותינו על יום הפורים שהוא
 כמו יום הכיפורים, ועל ידי שתיית
 יין יוכלו לבטל בחי' הרע אשר
 בהמן.

במסירות נפש

הרה"ק מצאנו זי"ע היה רגיל
 לומר, חז"ל אמרו חייב
 אינש לבסומי וכו', וזקני החכם
 צבי אמר שבמקום שאמרו חז"ל
 "חייב" צריך לקיים דבר זה
 במסירות נפש.

בחינת שני השעירים

באוהב ישראל כתב שהוא דבר
 פלא גדול כי לא מצינו
 בשום מקום בתוה"ק שיצא דבר
 טוב משתיית יין הרבה, ובפרט
 לשתות כ"כ עד כמעט שיוצא
 מדעתו ושכלו ח"ו, וכי איזה טוב

כאילו מתענה משבת לשבת

הרה"ק ר' צבי הירש מזידיטשוב
זי"ע כתב במכתב
לחסידיו, בקשתי שתשמחו בימי
הפורים האלה, וכ"ל השותה
בפורים כאילו התענה משבת
לשבת.

ממשיך הרווחה בעסקיו

בייטב פנים מפרש בדרך צחות
אמרם ז"ל (עירובין פב, ב)
רווחא לבסימא שכיח, כי כתיב
(אסתר ה, יד) 'רווח והצלה יעמוד
ליהודים', ונחקק דבר זה בזמנו
למי שמקיים מאמרם (מגילה ז, ב)
חייב אדם לבסומי בפוריא, וזהו
שאמרו 'רווחא' כלומר רווח גדול
במעשיו ועסקיו, 'לבסימא' למי
שמקיים לבסומא בפוריא, 'שכיח',
כי רוח והצלה יעמוד לו.

ואפשר להוסיף על זה, הא
דאיתא בסידור רבי
שבתי (סגולת התענית) מי שחפץ
לעשות תשובה ומתיירא שמא לא
יחיה כ"כ ימים שחייב להתענות
על מעשיו הרעים, וגומר בלבו
למהר תשובתו ומתענה משבת
לשבת, העולה לששים וחמשה
אלפים ושש מאות תעניות. (עי'
בעמוד העבודה דרוש שני לתשובה ג).

פרשת כי תשא

לא יחסר לו כלום * כגודל רבוי נדבת לבו יתרבה עשירותו * ע"י צדקה פודה נפשו מכל חטאיו * ע"י הצדקה מעלה כל הד' ידות * לעת"ל יהיו אפילו פושעי ישראל מוכנים למסור נפשם לה' * בזכות הצדקה תהא הגאולה ברחמים * הנותן צדקה זוכה להציל ממות נפשו * עיקר הכפרה היא הנתינה בהתלהבות * עיקר הכפרה הוא ההתגברות על היצר שלא ליתן מחצית השקל * העוברים על פקודי ה' צריכים לקבל מהם * רוח הקודש לידע איזה מעות להשתמש לכל דבר * שמירת שבת אחד מביא לשמירת שני שבתות * לנצל כל רגע של הנשמה יתירה * הקב"ה ציוה למשה רבינו להודיע לבני ישראל יקרת מתנת השבת * כוונת אהרן הי' למען הציל את בני ישראל * מליצה ישרה שנמשכו אחר ע"ז בשביל שהיו במצרים * מליצה טובה שלכם לא היה ברשותם * בנ"י לא יחטאו כשידעו שאין להם על מי לסמוך * עיקר החטא הי' שהיו בעצבות

כִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִפְקֻדֵיהֶם וְנָתַנוּ אִישׁ כֶּפֶר נַפְשׁוֹ לַה' וְגו' (ל, יב).

לא יחסר לו כלום

לב, יז) 'והיה מעשה הצדקה שלום' וגו', ואל יעלה בלבו עצה לומר איך אחסר ממוני ליתנו לעניים וכו', כי הדבר בדוק ומנוסה, כי בשביל הצדקה שנותן לא יחסר לו, אלא אדרבה תוסיף לו עושר וכבוד, כדכתיב (דברי הימים-ב לא, י) 'מהחל התרומה להביא בית ה' אכול ושבע והותר עד לרוב כי ה' ברך את עמו'. וכן כתב הרמב"ם ז"ל (הלכות מתנות עניים פ"י ה"ב).

ידועים המה דברי בעל הטורים שכתב דבר נפלא, דתיבת ונתנו אם תקראנה למפרע יקרא גם כן ונתנו, לומר לך, מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום.

וכן כתב בטור (יורה דעה סימן רמ"ז) שלעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ולא דבר רע ולא היוזק מתגולל על ידה, שנאמר (ישעיה

יותר בחזרה, ונתן נתינות יותר גדולות, וחוזר חלילה, עד כי הלוך וגדול זוכה להתעשר באופן עצום מאוד.

וכבר אמרו במדרש (שמו"ר לג, ג) כל מי שיתן למצוה אינו מחסר את נכסיו, לכך נאמר (משלי ג, כג) 'כי נר מצוה ותורה אור'.

ע"י צדקה פודה נפשו מכל חטאיו

כגודל רבוי נדבת לבו יתרבה עשירותו

ובדברי יחזקאל מוסיף לפרש כוונת הכתוב 'ונתנו איש כופר נפשו לה', שבא הכתוב לחזק לב האדם נגד טענת היצר הרע שלא ירבה ליתן צדקה, בהסיתו אותו שהרי בקושי גדול בא לו הכסף, וכמעט יסתכן האדם בנפשו עבור מעות, בעברו ימים ונהרות, וקור וחום לא יעצרוהו, ויומם ולילה לא יניח להרויח ממון בעמל רב, ולמה יתן מעותיו לאחרים בחנם. לזה אמר הכתוב כופר נפשו לה', 'מען רעדט דא פון א לעבנ'ס געפאר' (מדובר כאן בדבר שבו תלוי חייו), דכאשר יתבונן האדם בדבר שעל ידי שירכה בצדקה יפדה נפשו אצל ה' מכל חטאיו שהרבה לפשוע, כמו שכתוב (דניאל ה, כד) 'וחטאך בצדקה פרוק' וגו', בזה יוכל להתגבר על יצרו.

יותר מזה מצינו, שלא רק שלא מעני ולא יחסר לו ממון, אלא אדרבא זוכה לעשירות גדולה, כמו שכתב בדברי יחזקאל על דברי הבעל הטורים הנ"ל, מעשה רב שהיה אצל הרה"ק הרבי ר' מנחם מענדל מרימנוב זי"ע שבירך איש אחד שיהיה עשיר, ואכן אותו איש נעשה גביר אדיר ומופלג. שאלו הרה"ק מראפשיץ זי"ע: ילמדנו רבינו, מדוע עשה ככה ליתן עושר מופלג כזה לאיש אחד בלבד, הלא היה יכול לחלק עשירות מופלגת זו בין הרבה אנשים? השיב לו הרה"ק מרימנוב זי"ע: אני ברכתי אותו סתם בעשירות, אלא היהודי הזה היה חכם לב, והתחיל לחלק צדקה ברוחב לב, והרי ונתנו נקרא ישר והפוך, שכמה שנותנים מקבלים

אחת, וכל הצומח ע"י עשרון סולת אחד בלול בשמן כו', ומלבד זה הרי בשעת התורה והתפלה עולה לה' כל מה שאכל ושתה ע"י יגיעתו בגופו, ונהנה מארבע הידות לבריאות גופו, עכלה"ק.

לעת"פ אפילו פושעי ישראל יהיו מוכנים למסוד נפשם לה'

הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע פירש כוונת הכתוב הנ"ל, שמדבר על עת הגאולה, כאשר הקב"ה יוציא בני ישראל מגלות, שאז יהא תיקון השלם, ונתנו איש כופר נפשו לה', שאפילו מי שהוא כופר בעיקר ר"ל, ג"כ יהא מוכן למסוד נפשו ונשמתו בשביל השי"ת.

בזכות הצדקה תהא הגאולה ברחמים

באמרי נועם מפרש מאמר הכתוב בתחילת הפרשה, דהנה איתא בזה"ק (ח"ב ז, ב) שבעת ביאת הגואל יהיו חבלי משיח ויסורין גדולים תלאות הבאות אחר תלאות. אמנם כבר גילה לנו

והלא כבר כתב החיד"א שהצדקה מכפר גם על המזיד. ומעתה שפיר אמור יאמר האדם ליצר הרע, אכן אני עובד קשה בעד הרווחת הממון, אבל אם נגזר עלי חלילה שיארע לי איזה דבר רע, מיתה או גזירה קשה חלילה וחלילה, אזי כל אשר יש לי אתן בעד נפשי, לפיכך אני מחלק צדקה בעין יפה, שהרי בזה יכופר נפשי, ואנצל מכל העונשים המגיעים לי על המאיי.

ע"י הצדקה מעלה כל הד' ידות

גם על ידי הצדקה מעלה לגבוה גם את שאר ממונו אשר נשאר אצלו לצרכיו, ונחשב כאילו קיים בכל ממונו רצון ה', כמו שכתב התניא (ליקוטי אמרים פל"ד) וז"ל: החומש מעלה עמו כל הארבע ידות לה', להיות מוכן לשבתו ית', - שע"י שנותן חומש לצדקה מעלה כל שאר הממון להיות קודש לה' - כנודע מאמר חז"ל שמצות צדקה שקולה כנגד כל הקרבנות, ובהקרבת הקרבנות היה כל החי עולה לה' ע"י בהמה

בצדקה, 'ושביה' מלשון (בראשית ה, ג) 'וישובו המים', והפירוש הוא שעל ידי הצדקה נוכל להשיב את המשפט, שלא יהיה הגאולה בבחינת משפט ויסורין, רק שנוכה להגאל על ידי חסד ורחמים.

וזהו שפתח הכתוב 'כי תשא וגו' לפקודיהם, מרמז על פקידת הגאולה, כמו שנאמר (בראשית ג, כד) 'פקוד יפקוד אתכם', ומהו הדרך לקרב את הגאולה, 'ונתנו איש כופר נפשו', היינו שיכפרו על נפשותיהם בכח הצדקה, ועל ידי זה 'ולא יהיה בהם נגף בפקוד אותם', היינו שבעת הפקידה והגאולה שתהיה במהרה, לא תהיה ביסורין כי אם בחסד גדול, וכמו שנאמר (זכריה א טז) 'שבתי לירושלים ברחמים'.

האר"י הק' זי"ע שזהו רק אם הגאולה תהיה בזמן המבואר בזוה"ק (שם), אבל כאם יתעכב עוד זמן הגאולה, לא יהיו עוד שום חבלים וצירים, רק הגאולה תהיה בחסד גדול, וברחמים גדולים אקבצך (עי' תורת משה להאלשיך דברים כה, ז). והנה איתא בגמרא (בבא בתרא י, א) גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, דהיינו שהגם שצריך עיכוב זמן הרבה, כדי שלא תהיה הגאולה על ידי יסורין, עכ"ז נוכל להקדים גאולתנו על ידי הצדקה.

ולפי זה מבאר הפסוק (ישעיה א כז) 'ציון במשפט תפדה', פירוש, שבאמת היה ראוי שגאולת ציון וירושלים תהיה על ידי משפט ויסורין חלילה, כמבואר בזוה"ק בענין חבלי משיח, אמנם 'ושביה

זֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֵבֶר עַל הַפְּקָדִים מִחֲצִית הַשְּׂקָל וגו' (ל, יג).

התפילה (בתפילת שב"ק) טובים 'מאורות' שברא אלקינו, ראש וסוף התיבה מאורות הם אותיות מת, אך תיבת אור מפסיק ביניהם, ובא

הנותן צדקה זוכה להציל ממות נפשו

בתפארת שלמה כתב דבר נפלא, הנה אנו אומרים בנוסח

לאיש יתן בעד נפשו. לכן הראה לו הקב"ה מטבע של אש, להורות שמספיק אפילו אם נותן רק מחצית השקל, אבל הנתינה צריך להיות באש והתלהבות, ואז מכפר. הרי שעיקר הכפרה אינו מחצית השקל, אלא לבו הבווער בקרבו, שמתעורר בחרטה, ומקבל על עצמו מעתה ואילך לילך בדרך הטובה והישרה.

עיקר הכפרה הוא ההתגברות על היצר שלא ליתן מחצית השקל

בדומה לזה אמר הרה"ק מקאברין זי"ע, כי הדבר הזה הוא לכאורה משולל הבנה, הלא משה רבינו ע"ה עשה על פי ציווי השי"ת ענינים יותר קשים, תבנית המשכן והמנורה, ומדוע מצינו שמושה רבינו לא הבין ענין מטבע של מחצית השקל איך לעשותה, עד שבהכרח היה אשר השי"ת יראה לו מטבע של אש, וכי מה היא הקושי לעשות צורת מטבע? אלא שבאמת נתקשה משה רבנו בדבר, היתכן אשר אם יתן איש מחצית השקל סכום קטן,

להורות שזהו כח הצדיקים להפריד בין האותיות האלו, ולהפוך דבר רע לטוב.

כמו כן ראש וסוף תיבה מחצית הם אותיות מת, ותיבת חצי מפסיק באמצע, וזה ג"כ בא להורות שמחצית השקל מועיל לכפרת בני ישראל, להצילם ממות לחיים. לכן גם עתה בזמן הגלות שאין לנו המצוה הזאת, התקנה הוא נתינת הצדקה יותר מכדי יכולתו, כמו שנאמר (שמות כא, לה) 'וחצו את כספו וגם את המת יחצו', שאם מנדבת לבו נותן צדקה עד לחצי עשרו, אזי גם את המת יחצו, להציל ממות נפשו ויזכה לחיים ארוכים.

עיקר הכפרה היא הנתינה בהתלהבות

הרה"ק מקאצק זי"ע (בספרו אמת ואמונה) ביאר דברי רש"י, הראה לו כמין מטבע של אש, ומשקלה מחצית השקל, ואומר לו כזה יתנו. כי משה רבינו תמה על כך, היתכן שרק מחצית השקל יהיה כופר נפש, הלא כל אשר

בעת ההיא התגורר זקה"ק הרבי ר' מרדכי'לע מנאדבורנא זי"ע בעיר בישמינא, אשר כידוע סמך ידיו על ר' ישעי'לע, ופירסם שמו הק' בשער בת רבים, ויבוא הרבי ר' ישעי'לע לפניו לשמוע ממנו חוות דעת קדשו האיך יתנהג בזה.

כאשר רק נכנס לביתו, אמר לו הרבי ר' מרדכי'לי ד'ער פעטער רבי מאיר'ל מיט'ן זיידן רבי ארון לייב האבן זיך מפלפל געווען אויב מען דארף נעמען טריפה'נע גראצערס' (דודי ר' מאיר מפרמישלאן עם זקני ר' ארון לייב מפרמישלאן התפלפלו בענין זה אם צריכים לקבל מטבעות מאנשים גרועים), דודי רבי מאיר'ל אמר שלא ליקח, וזקיני רבי ארון לייב אמר שיש ליקח מהם, 'און עך זאג אויך אזוי, אז מ'דארף יא נעמען טריפה'נע גראצערס' (ואני אומר גם כן שצריכים ליקח אפילו מאלו), וזה פשט הפסוק 'כל העובר על הפקודים', דהיינו גם אלו העוברים על פקודי ה', 'יתנו', גם הם צריכים ליתן מעות לצדקה, וצריך ליקח מהם.

אמר לו הרבי ר' ישעי'לע, כי עתה אכן בא אליו לשמוע חוות

בזה יהיה לו לכפרה על נפשו, לכן הראה לו השי"ת מטבע של אש, פי' כמה אש שנתן היצר הרע בתוך המטבע, לבל להניח לאדם ליתן על דבר שבקדושה, והיצר הרע מראה לו מניעות אשר בוטר כאש בתוך כיסו ובקרבו, ועם כל זה בר ישראל עובר על רצון עצמו ונותן צדקה, והוא מתגבר ומתחזק נגד כל הנסיונות וקופץ לתוך האש הזה, לכן אפילו אם סכום מתנתו מעט הוא, עם כל זה כנגד האש הגדולה של היצר הרע שבוערת בקרבו תמיד שלא להניחו ליתן צדקה, הרי הסכום הקטן לסכום רב יחשב, ויזכר להיות לו כפרה על נפשו.

העוברים על פקודי ה' צריכים לקבל מהם

בראשית תקופת הנהגת הרה"ק ר' ישעי'לע מקערעסטיר זי"ע, באו לפניו יהודים רחוקים מדרך התורה, והעניקו לו כסף לפדיון נפשם, ולא ידע לשות עצה בנפשו, איך להתנהג בעניני קבלת כסף מיהודים כאלו.

בצד העיר מקום של רפש ופיט, ומים מקלחים שם תמיד, אמר פה אשב ואקבע דירתתי... וכך היה, שבנה לו במקום הרפש והפיט חצר קדשו ובית מדרשו, וכמובן שהדבר עלה לו בדמים יקרים, פי כמה וכמה אם היה בונה על קרקע יבישה.

הדבר היה בעיני החסידים לפלא גדול, אך שום איש לא העז לשאלו על כך, עד כאשר לימים היה המגיד מטריסק בעיר קאוולא, ופגש שם את דודו הרה"ק ר' יצחק מנעשכין זי"ע, ושאל הרה"ק מנעשכין מהמגיד הק' מדוע עושה ככה לכלות ממון ישראל במקום הרפש והפיט? השיב לו המגיד הק': הלא אתם שואלים אותי, מוכרח אני להשיבכם... הנה כשעשה בצלאל המשכן נתן לו הקב"ה רוח חכמה בלבו להבין ולהשכיל, וכמו שמצינו בפרשה זו דכתיב לגבי בצלאל (לא, ג) 'ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת' וגו', פירש"י, 'ובדעת' רוח הקודש, וקשה למה היה בצלאל צריך

דעת קדשו בדבר זה, אמר לו הרבי ר' מרדכי'לי 'וועסט דעך איצט מיינען, אז מרדכי'לי איז א בעל רוח הקודש, ניין, נאר השי"ת שיקט שוין צו פאר א צדיק, אזעלכע דיבורים וואס מ'דארף רעדן' (עכשיו יעלה על הדעת שאני בעל רוח הקודש, אין הדבר כן, רק שהקב"ה שולח להצדיק אותן הדיבורים שצריך לדבר).

והרבי רבי מרדכי'לי הורה אז לר' ישעי'לע, שלא לבייש ולהשיב פני יהודי ריקם, אלא יקבל כסף מכל יהודי הבא אליו, אך יגקה ויצרף את המעות, וישתמש בהם לפי ערכם.

רוח הקודש לידיע איזה מעות
להשתמש לכל דבר

בענין זה מסופר בספר ילקוט מאורי אור (דף סה) שאחרי פטירת הרה"ק המגיד ממשערנאביל זי"ע, כשהתחיל בנו הרה"ק המגיד מטריסק זי"ע לנסוע נסיעותיו הקדושות על פני המדינה לעיירות שונות, נסע פעם אחת דרך עיר טריסק, וכאשר ראה שם

שמים, ומהם עשה כלי המשכן שהם קדשי קדשים, ושאר הדברים שהי' בהם פחות קדושה עשה עם המעות משאר הכתות.

סיים הרה"ק מטריסק את דבריו: כך הוא אצלינו, אותם החסידים שנותנים לי מעות בכוונה רצויה, מזה המעות אני בונה את הבית המדרש, ושאר צרכי גבוה כגון ארון הקודש וכדו', והמעות הבאים מאנשים שנותנים לי בלא כוונה רצויה, מעות כאלו אני נותן במקום הרפש והטיט.

נמצא מזה כמו הענין המדובר למעלה, שהצדיק צריך ליקח מעות מכל איש, אלא צריך לידע להשתמש בהם בהשכל ובינה יתירה, כל דבר על מקומו.

לנבואה ורוח הקודש למלאכתו, הלא היה די בזה שהוא אומן מצויין ועושה מעשה חרש ויכול לעשות המשכן כאשר נצטווה?

אך הענין הוא כך, כי בעת שנתנו בני ישראל נדבות לבם על מלאכת המשכן, היה ביניהם שלש כתות, כת אחת נתנו נדבתם בכל לבם לעשות נחת רוח להבורא ית"ש וכל כוונתם היה בלתי לה' לבדו. כת שניה נתנו נדבתם לקיים מצות הבורא, אבל הי' להם ג"כ פניה להתייהר ולהתגאות, שיעשו להם פרסום על תרומתם ונדבתם. כת שלישית כלל לא רצו ליתן, רק מצד ההכרח שהיו צריכים ליתן לכן נתנו. לכן בצלאל שהיה לו רוח הקודש לקח הנדבות מכת הראשונה שכוונתם היתה לשם

וְשָׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשֶּׁבֶת לַעֲשׂוֹת אֶת הַשֶּׁבֶת וְגו'

(לא, מז).

ז"ל (שבת קיח, ב) אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין, כי כשאדם שומר שבת כראוי ונכון, אז מזה השבת יש לו

שמירת שבת אחד מביא לשמירת שני שבתות

הקדושת לוי פירש בהקדם אמרם

עובד את ה' בלב טהור כל השבוע, ומחמת זה נקל לו לשמור שבת שני' כראוי, ונמצא העיקר הוא שבת אחת, כי על ידי שבת אחת ישמור שבת שני' בקל, וכן לעולם.

חיות ושפע על כל השבוע, בכדי שיוכל לעבוד את ה' כל השבוע הבא, וכשאדם עובד את ה' כל ימות השבוע, אז שבת הבאה קל בידו לשמרה כראוי, וכן לעולם יתנהג כך.

וזהו הרמז בפסוק 'ושמרו בני ישראל', שישמרו שבת אחת, 'לעשות את השבת', זה שבת שני', דשמירת השבת השני' יבוא לו בנקל, וזהו 'ושמרו בני ישראל את השבת'.

ועל פי זה יתורץ הקושיא, שבמקום אחד אמרו (ירושלמי תענית א, א) אילו שמרו ישראל שבת אחת, וכאן אמרו 'שתי שבתות'. והתירוץ הוא, דהעיקר הוא שבת אחת, וכששומר שבת אחת אז

פִּי יִשֶׁת יָמִים עֲשֶׂה ה' אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ וּבָיִם
הַשְּׁבִיעִי שְׁבַת וַיִּנְפֹּשׁ (לא, יז).

'שבת וינפש', כיון ששבת ווי אברה נפש.

פנצל כר הגע של הנשמה יתירה

והקשה הבעש"ט הקדוש זי"ע, א"כ למה אנו אומרים כבר בתחלת השבת 'שבת וינפש', והלא די לצרה בשעתה במוצאי שבת? ותירץ, שתיקנו לומר דבר זה בליל שבת סמוך לכניסת השבת, כדי שזכור שהנשמה

מפסוק זו דרשו חכמינו ז"ל שהאדם מקבל ביום השבת נשמה יתירה, כדאיתא במס' ביצה (דף טז, א) אמר רבי שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת, ולמוצאי שבת נוטלין אותה הימנו, שנאמר

שויה היא כ"ד זהובים שזהו סכום גדול עד למאוד'. מיד התחיל הרה"ק לרדוף אחר העני, כשהעני הבחין שהרה"ק רץ אחריו הבין שבדעתו ליטול ממנו בחזרה הטבעת, ומיד החיש את פסיעותיו לרוץ מהר יותר עד שיעלה בידו לברוח לגמרי מלפניו, אבל הרה"ק נזדרז והגביר את מרוצתו עד שהשיגו, ואמר לו: 'דע לך שהטבעת יקרה היא עד למאוד, ושויה היא כ"ד זהובים, אל תמכרנה בפחות מזה!'

ובזה אמר לפרש מאמר חז"ל (שבת י, ב) 'אמר הקב"ה למשה, מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל לך והודיעם', שנצטוו משה רבינו להודיע לבנ"י שהשבת היא מתנה טובה מאד, 'זיי זאלן איר נישט אויסטוישן פאר א גלעזל בראנפן מיט א שטיקל קוגל...!' (השבת היא מתנה רוחנית טובה מאד שאין ערוך למעלתה, ועליך להודיעם זאת, לבל ימירו אותה בכוס קטנה של יי"ש וחיבת קוגל).

היתירה איננה דבר נצחי, ואינה קיימת לעד בקרבנו, וכי למחרת במוצאי שבת היא תסתלק מאתנו ונחזור לימות החול, ומחשבה זה מוסיף לנו אהבה ושמחה בשבת קודש, בזכרנו כי אחרי כן תפסוק הנשמה היתירה הגדולה של שבת, ועי"ז משמרין יותר את יום השבת בדרגא עילאה, שלא לילך במל בעת מצוא הנשמה יתירה אתנו המסייעת אותנו לעבודתו ית"ש.

הקב"ה ציוה למשה רבינו להודיע לבני ישראל יקרת מתנת השבת

הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלשבורג זי"ע סיפר (מובא בספר ברכת אהרן-קארלין עמוד קכב) פעם אחת בשבת, מה שקרה אצלו במשך ימות החול. עני הגיע לפתח ביתו וביקש נדבה, ולא היה מאומה בידיו, חיפש בבית עד שמצא טבעת יפה של הרבנית, לקח את הטבעת ונתנה לעני. כאשר חזרה הרבנית הביתה והבחינה בהנעשה, התחילה זועקת 'וכי טבעת יקרה זו נתת לו, הלא

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים אֶהְרֵן פָּרְקוּ נְזִמֵי הַזֶּהָב אֲשֶׁר בְּאַזְנֵי וַגּוֹ'

(לב, ב).

שבפעם הזה ימחול לו, אך אם יקרה עוד דבר כזה יעניש אותו, והמלך ציוה לתקן את כל הגן כבראשונה. אחר תקופה שוב נסע המלך מביתו, ובנו יחידו עשה שנית כדבר הרע הזה, והחריב את כל הגן, כשבא המלך לביתו חרה אפו עליו, ואמר שגם בפעם הזה ימחול לו, אך נשבע לאמר שאם יעשה עוד כדבר הזה יהרוג אותו.

ויהי כאשר נסע המלך עוד פעם מביתו, ובנו הלך לתוך הגן כדרכו מקדם כדי להחריבו, והיה שם אוהבו של מלך, וראה מה שבדעת הבן לעשות, אמר לו להבן, הלא כל רצונך הוא רק לעקור הפירות ולהחריב הגן, אני אעשה זאת במקומך, ואתה לא תעשה כלום, וכוונתו היה בזה כדי להציל את בן המלך ממיתה, שהרי ידע שהמלך יהיה מוכרח לקיים שבועתו, ואח"כ יהיה לו עגמת נפש מזה, לכן מוטב שהוא יעשה הדבר הזה.

כוונת אהרן הי' למען הציל את בני ישראל

בספר חמדה גנוזה (ה"ב) מביא ששמע מהגאון רבי טבעלי מדוקלא זצ"ל שכאשר היה נער בן י"א שנים היה אצל הרה"ק רבי יואל משאץ זי"ע חתן הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זי"ע, והרה"ק משאץ שאל להנער מה נשמע אצלך, השיב לו רבי טבעלי שלא היה ביכלתו לישן כל הלילה הזה, ולא מצא מרגוע לנפשו, האידך יתכן להיות כדבר הזה שאיש צדיק כמו אהרן הכהן עשה את העגל?

אמר לו הרה"ק משאץ, בני, אבאר לך הענין על פי משל, היה מלך אחד שנטע גן נאה מאד עם פירות יקרים, והיה לו בן יחיד, פעם נסע המלך מביתו, ובנו יחידו נכנס בתוך הגן וקלקל כל הפירות, ועשה חורבן גדול בגן, כשבא המלך לביתו וראה מה שעשה בנו, חרה אפו מאד, ואמר לו

וזהו הענין הי' ג"כ אצל אהרן הכהן, כי ראה שכבר חטאו העם כמה פעמים, וידע אהרן שאם יחטאו עוד לא ימחול להם הקב"ה ח"ו, לכן הקדים הוא בעצמו ועשה את העגל לפנייהם כדי להצילם מחרון אפו של הקב"ה.

לָמָּה ה' יַחֲרֶה אֶפְדֹּךָ בְּעַמֶּךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם
בְּכַח גְּדוֹל וּבְיַד חֲזָקָה (לב, יא).

להמליץ טוב על בני ישראל מכח טענה זו, 'אשר הוצאת מארץ מצרים', כלומר, אל תתמה אם נמשכו אחר העבודה זרה, כי ראה ה' והביטה מהיכן יצאו, כי הלא מצרים הוא מקום כל גילולי תועבות העמים, ושם היו משוקעים כמ"ט שערי טומאה ובעמקי הזוהמא, וא"כ אין זה אשמתם אשר חטאו כנגדך, שהרי כח הרע הוטבע בתוכם מעת גלותם במצרים.

מליצה ישרה שנמשכו אחר ע"ז בשביל שהיו במצרים

האלשיך ז"ל בתורת משה מתמה על אומרו 'אשר הוצאת בכח גדול', הלא זאת טענה הפכיית, שהרי כיון שהוציאם בכח גדול ממצרים, היה להם להחזיק טובה יתירה להשי"ת לבלתי לחטוא, ואיך ביקש משה רבינו בכח טענה שלו שלא יקבלו עונש? ומבאר שמשה רבינו נתכוון

וַיֵּשֶׁב מֹשֶׁה אֶל ה' וַיֹּאמֶר אָנָּה חֲטָא הָעָם הַזֶּה חֲטָאָה
גְּדֹלָה וּגְו' (לב, לא).

(מוכח בספר בישישים חכמה) הקשה, איך יתכן שמשה רבינו שהיה רועה נאמן ותמיד המליץ טוב בעד

מליצה טובה שלבם לא היה ברשותם הרה"ק ר' איציק'ל מווארקא זי"ע

זה להם ליראה אותי כל הימים' וגו', והיינו דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, לא דוד ראוי לאותו מעשה ולא ישראל ראוי לאותו מעשה, לא דוד ראוי לאותו מעשה דכתיב (תהלים קמ, כב) 'ולבי הלל בקרבי', ולא ישראל ראוי לאותו מעשה, דכתיב 'מי יתן והיה לבכם זה להם ליראה אותי כל הימים', אלא למה עשו, לומר לך שאם חטא יחיד אומרים לו כלך אצל יחיד, ואם חטאו ציבור אומרים להו לכו אצל ציבור.

ופירש ברש"י, לא עשו ישראל את העגל, כלומר גבורים ושליטים ביצרים היו, ולא היו ראויים להתגבר יצרים עליהן, אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם, כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה.

ישראל, ידבר רע על בני ישראל לפני הקב"ה, ויאמר עליהם שעשו 'חטאה גדולה'?

והסביר, אדרבה זו היתה עיקר המליצה על בני ישראל, שהוכיח לפני הקב"ה שלא יתכן שחטאו מחמת רצונם ובחירתם, כי החטא הוא גדול יותר מבחינתם ואין זה מכוחם, ובפרט אחרי שעמדו למרגלות הר סיני ושמעו עשרת הדברות מפי הגבורה בעצמו, ובוודאי אתה גרמת להם זאת, ולא היה לבם ברשותם, רק היו מוכרחים לזה, לכן חלילה להאשים את ישראל עמך שאמרו נעשה ונשמע בזה שעשו מה שעשו.

ובאמת יסוד דבריו הק' מובא להדיא בגמרא (ראש השנה ה, ב) אמר רבי יהושע בן לוי, לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, שנאמר (דברים ה, כה) 'מי יתן והיה לבכם

וְעַתָּה אִם תִּשָּׂא חַטָּאתָם וְאִם אֵין מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ

וַגּו' (לב, לד).

מלכותך. התפלא המלך על בקשתו, אמר לו השר: הרי קרובי הגנב סומך עלי שבכל פעם שיחטא נגד המלך אמליץ טוב בעדו, ולכן אינו עוזב את דרכו הרעה לגנוב מאוצר המלך, אולם על ידי שאעזוב את משרתי הרמה, לא יהיה מי שילמד עליו זכות, אז בודאי יעזוב את דרכו ומעשיו הרעים.

ובזה מיישב מה שאמר משה רבינו להקב"ה 'מחני נא מספרך אשר כתבת', דהיינו שיסיר ממנו החשיבות והנשיאות הן שיש לו בעיני השי"ת, וממילא שוב לא יחטאו בני ישראל, שכן לא יהי' להם על מי לסמוך שישתדל ויתפלל למען טובתם.

בניי לא יחטאו כשידעו שאין להם על מי לסמוך

המגיד מדובנא זצ"ל ביאר פסוק זה לפי דרכו, משל לשר גדול במדינת מלכותו, אשר קרוב משפחתו היה גונב תמיד מאוצרות המלך, בכל פעם שנתפס בגניבתו והיו אוסרים אותו בבית האסורים, הי' אותו השר משתדל בעבורו ומלמד עליו זכות, עד שהי' עולה בידו להוציא את הגנב חפשי בלי עונש. פעם אחת גנב סכום גדול מאוד מאוצר המלך, והשר לא ידע לשית עצות בנפשו כיצד ללמד זכות על קרובו, שהרי בפעם הזאת היה הגניבה סכום רב וגדול, על כן פנה להמלך ואמר לו: ארוני המלך, מבקש אני ממך שתעביר אותי ממשרתי כשר במדינת

וַיִּשְׁמַע הָעָם וַגּו' וַיִּתְאַבְּלוּ וְלֹא שָׁתוּ אִישׁ עֵדוֹ עָלָיו (לג, ד).

מביא שהרה"ק ר' שרגא פייביל מגריצא זי"ע, שבבואו בפעם הראשון לחסות בצל הרה"ק

עיקר החטא הי' שהיו בעצבות

בתפארת ישראל (פרק א אות יז)

החזוה מלובלין זי"ע, אמר לו
 הרה"ק תורה על זה הפסוק
 'ויתאבלו ולא שתו איש עדיו
 עליו', היינו שעיקר הטאם לא היה
 עצם מעשה החטא, רק מה שהיו
 מתאבלים אחר החטא והיו
 מתהלכים בעצבות, 'ולא שתו איש
 את עדיו עליו', היינו לא שמו אל
 לבם כי נשאר בהם חלק אלקי
 ממעל, שהיא התכשיט והקישוטין
 של ישראל, ומה דהוה הוה.
 וכאשר שמע ר' שרגא פייביל
 דיבורים האלה, נתדבק ונתקשר
 מאוד בהרה"ק מלובלין.

זל"ק של הנשר הגדול הרמב"ם
על המשמח אלמנות ויתומים

"כל המשמח את האומללים האלו דומה לשכינה"

יהודי יקר! היה משכיל אל דל

ושלח לפחות חבילה אחת של בשר ודגים
וכל מטעמים לאלמנה ויתומים בבית שמש
והקב"ה יקיים את הבטחתו וישמח את שלך!!!

זכות חבילה אחת \$250

24 שעה על הפעיומנט ליון
845-286-1007

או ע"י קוויקפעי
3875090@gmail.com

או על הסקרין של גאבר בבתי כנסיות

